

DIŞ EKONOMİK İLİŞKİLER KURULU
FOREIGN ECONOMIC RELATIONS BOARD

AFRİKA ÜLKELERİ BİLGİ NOTU

Discover
the potential

BENİN

Coğrafi Konum	: Togo ve Nijerya'nın arasında, kuzeyde Nijer nehrinden güneyde Atlantik Okyanusu'na kadar uzanan uzun ve dar bir coğrafi alanda yer almaktadır.
Başkent	: Porto-Novoa
Yüzölçümü	: 114,763 km ² (121 km sahil şeridine ve 2.000.000 km ² büyüklüğünde nehir ve göl kaynaklarına ev sahipliği yapmaktadır.)
Nüfus	: 10,323,000 (2013 tahmini)
GSYİH	: 7,5 milyar dolar (2012 Dünya Bankası verileri)
Doğal Kaynaklar	: Mermer, kireçtaşı, kil, krom, fosfat, demir cevheri ve kereste
Gelir Kaynağı	: Tarım (Pamuk) ve Hayvancılık

Ülkenin döviz kazancının %45'e yakın pamuk ihracatından gelmektedir. Ülkenin hizmet sektörü çoğunlukla tarım ürünlerinin nakliyesi ve ticareti ile ilgili alanlarda gelişmiş olmakla birlikte son yıllarda ülkede yapılan altyapı yatırımları sayesinde gelişmeye başlayan bir çimento sanayi de bulunmaktadır.

2007 yılında, Benin hükümeti yoksullukla mücadele için IMF'nin Yoksullukla Mücadele ve Büyüme Programıyla uyumlu olarak (PRGF) 3 yıllık bir süreyi kapsayan "Yoksulluğu Azaltma Strateji Belgesi" yürürlüğe koymuştur. Ülkenin öncelikleri arasında pamuk, telekomünikasyon ve Cotonou Limanı'nda yapısal reformlar gerçekleştirmek yer almaktadır. Benin ayrıca Batı Afrika Ülkeleri Ekonomik Topluluğu (ECOWAS) üyesi olup, para politikaları bölgesel merkez bankası BCEAO tarafından kontrol edilmekte, hükümet mali politikaları yönetmektedir.

İç pazarı ve alım gücü dar olan Benin yatırımcılara re-export ve geniş pazarlara ulaşım gibi fırsatlar sunmaktadır. Tarım sektöründe ve gıda işleme sektöründe yatırımlar için uygun durumdadır. Yüksek kalite pamuk üreticisi olan ülke tekstil sektöründe de yatırımlara açık bulunmaktadır. Benin, bisküvi, birkisel yağlar, kanatlı etleri, makarna ve maya gibi gıda ürünlerini ithal etmektedir. Benin ve Türkiye arasında Ekonomik, Ticari ve Teknik İşbirliği anlaşması imzalanmış olup 2010-2013 yılları arasında ortalama yıllık 100 milyon dolar ihracatımız gerçekleşmiştir.

BURKİNA FASO

Coğrafi Konum	: Tamamı kara ile çevrili olan ülkenin, doğusunda Nijer, kuzeybatısında Mali, güneyinde ise Fildişi Sahili, Gana, Togo ve Benin bulunmaktadır.
Başkent	: Ouagadougou
Yüzölçümü	: 274,200 km ²
Nüfus	: 17,322,796 (2014 tahmini)
GSYİH	: 13 milyar dolar (2014 IMF verileri)
Doğal Kaynaklar	: Manganez, kireçtaşı, mermer, küçük altın madenleri, antimon, bakır, nikel, boksit, kurşun, fosfat, çinko ve gümüş
Gelir Kaynağı	: Tarım (Pamuk) ve Hayvancılık

Burkina Faso'da tarım ülkenin GSYİH'nin yaklaşık %34'ünü oluşturmakla birlikte nüfusun %80'inin geçim kaynağında oluşturmaktadır. Pamuk üretiminin yanında ülkenin altın rezervleri bir diğer önemli gelir kaynağıdır. Burkina Faso, Batı Afrika Ülkeleri Ekonomik Topluluğu (ECOWAS) üyesi olup, para politikaları bölgesel merkez bankası BCEAO tarafından kontrol edilmekte, hükümet mali politikaları yönetmektedir. Önümüzdeki dönemde ülkenin yüksek borç yükünün azaltılması adına IMF ile yaptığı çalışmalar sonucunda özellikle petrol, pamuk üretimi, telekomünikasyon şirketlerinin kısmi olarak özelleştirilmesi planlanmaktadır.

Burkina Faso ile Türkiye arasındaki ticaret hacmi 2010-2012 yılları arasında sırasıyla 55,1 milyon dolar, 161,5 milyon dolar ve 235,5 milyon dolar olmuştur. 2013 yılında ise Türkiye'nin Burkina Faso'dan gerçekleştirdiği altın ithalatının düşüşü nedeniyle iki ülke arasındaki ticaret hacmi 57,7 milyon dolar seviyesine inmiştir. Burkina Faso'ya ihraç ettiğimiz belli başlı ürünler arasında demir-çelik ürünleri, muhtelif beyaz eşyalar, makarna, tel/kablolar, temizlik ürünleri (sabunlar) vb. yer almaktadır.

BOTSVANA

Coğrafi Konum : Orta Afrika'da, Libya'nın güneyinde yer almaktadır. Sınır komşuları Kamerun, Orta Afrika Cumhuriyeti, Libya, Nijer, Nijerya ve Sudan'dır. Ülkenin büyük kısmı Sahra Çölü ile kaplıdır.

Başkent : Gaborone

Yüzölçümü : 581,730 km²

Nüfus : 2,155,784 (2014 tahmini)

GSYİH : 15.112 milyar dolar (2014 tahmini)

Doğal Kaynaklar : Elmas, bakır, nikel, soda, tuz ve kömür

Gelir Kaynağı : Hayvancılık (Sığır, Keçi ve Koyun) ve Tarım

Botsvana'nın ekonomisi elmas madeni üzerine kurulmuştur. GSYİH'nin % 42'sini madencilik sektörü oluşturmaktadır. Madenlere karşı küresel talebin çok hızlı artması, Botsvana'nın kömür rezervleri başta olmak üzere diğer madenlere olan ilgiyi artırmaktadır. Ülkede üretim sektörü çok küçük olup, GSYİH'nin %4'ünü oluşturmaktadır. Üretim başlıca, tekstil ve giyim sektöründe yoğunlaşmıştır. Tarım üretimi de çok sınırlı olup GSYİH'nin %2'sini oluşturmaktadır. Sığır yetiştiriciliği ise başlıca hayvancılık faaliyetidir. Hizmetler sektörü ise GSYİH'nin yarısını karşılamaktadır.

Ülkenin ithal ettiği ürünler başta elmas ve petrol yağları olmak üzere, elektrik enerjisi, eşya taşımaya mahsus taşıtlar, otomobiller, ilaçlar, karayolu taşıtları için dış lastikler, karayolu taşıtlarının aksam ve parçaları ve iş ve maden makineleri ve bunların aksam ve parçalarıdır. Ülkenin ihraç ettiği ürünler ise elmas, nikel, bakır cevheri, altın, kablolar, dondurulmuş sığır eti, altın, kablolar, soğutulmuş sığır eti, karbonat, hurda demir ve otomobillerdir.

Ticari ilişkilerimiz sınırlı olmakla birlikte son yıllarda gelişme göstermiştir. 2012 yılında ihracatımız 217 bin dolar dolar iken ithalatımız 2,86 milyon olarak gerçekleşmiştir.

ÇAD

Coğrafi Konum : Orta Afrika'da, Libya'nın güneyinde yer almaktadır. Sınır komşuları Kamerun, Orta Afrika Cumhuriyeti, Libya, Nijer, Nijerya ve Sudan'dır. Ülkenin büyük kısmı Sahra Çölü ile kaplıdır.

Başkent : N'Djamena

Yüzölçümü : 1.284.000 km²

Nüfus : 12.825.314

GSYİH : 15.986 milyar dolar (2014 tahmini)

Doğal Kaynaklar : Petrol, uranyum, natron, kaolin, balık (Çad Gölü)

Gelir Kaynağı : Tarım (Pamuk, Fıstık, Hurma ve Piring), Hayvancılık ve Balıkçılık

Çad, petrol rezervleri ve diğer doğal kaynaklar yönünden zengin olmasına rağmen coğrafi uzaklık, altyapı eksikliği, kuraklık ve denize kıyısı olmaması gibi faktörler sebebiyle kalkınması gecikmekte, dünyanın en fakir ülkeleri arasında sıralanmaktadır. Üretilen tarım ürünleri finansman sorunları sebebiyle yeterince gelişmemektedir. 2011 yılında %3,1 oranında büyüyen ülkenin GSYİH'sinin 2012 yılında %5,4 oranında büyüdüğü tahmin edilmektedir.

Türkiye ve Çad arasında ticaret hacmi 2011 yılından itibaren sürekli artış göstermesine rağmen son derece düşük seviyelerdedir. Türkiye'nin lehine olan ticaretimiz hacmi 2011 yılında 5,8 milyon dolar, 2012'de 19,4 milyon ve 2013'te 24,2 milyon dolar seviyelerinde gerçekleşmiştir. Demir – çelik ve gıda ürünleri Türkiye'nin ana ihracat ürünleri, yağlı tohum ve meyvalar ise Türkiye'nin ana ithalat ürünleridir.

GİNE

Coğrafi Konum	: Kuzeybatı Afrika'da yer almakta olup, kuzeyinde Senegal, Gine Bissau, güneyinde Sierra Leone ve Liberya, doğusunda Mali, Fildişi Sahili, batısında ise Atlas Okyanusu bulunmaktadır.
Başkent	: Conakry
Yüzölçümü	: 245,836 km ²
Nüfus	: 11,7 milyon (2013 tahmini)
GSYİH	: 37.918 milyar dolar (2013)
Doğal Kaynaklar	: Boksit, demir cevheri, altın ve elmas
Gelir Kaynağı	: Tarım, Hayvancılık ve Balıkçılık

Gine, zengin maden yatakları, yüksek hidroelektrik potansiyel ve tarıma elverişli topraklarına rağmen politik stabiliteye sahip olmaması sebebiyle potansiyelini yeterince kullanamamıştır. 2008 yılında ölen devlet başkanı Lansante Conte'nin ardından başa gelen cunta yönetiminin başarısız mali politikaları ve yolsuzluklar nedeniyle 2010 yılında yönetim değişmiş ve gerçekleştirilen ilk demokratik seçimle Alpha Conde Devlet Başkanı olmuştur. O tarihten bu yana ekonomisi önemli ölçüde dışa açılma sergilemiş ve gayrimenkul, altyapı, enerji, tarım başta olmak üzere hemen her sektörde iş fırsatları doğmuştur. Gine dünya boksit rezervlerinin yaklaşık yüzde ellisine sahip olup, ülkede ayrıca önemli miktarda demir cevheri, altın ve elmas rezervleri de bulunmaktadır. Simandou bölgesi dünyanın en büyük demir cevheri yataklarına sahiptir. Ayrıca ülke tarım, altyapı ve karbon ticareti gibi alanlarda uluslararası yatırımcıları beklemektedir.

Konakri ülkenin ticaret merkezi olmakla birlikte aynı derecede önemli iş imkanları sunan başka şehirleri de mevcuttur. Başlıca dört bölgeye ayrılabilen ülkede Labé kendi ticaret merkezi olurken Kankan altın ve elmasın bulunduğu bölge, Nzérékoré ise tarımsal faaliyetin merkezidir.

Türkiye ile Gine arasındaki ticaret hacmi 2010 yılından itibaren sürekli artış göstererek, 2010-2013 yılları arasında sırasıyla; 30,3 milyon, 41,1 milyon ve 59,5 milyon dolar ve 139 milyon dolar olarak gerçekleşmiştir. Türkiye'den ihraç edilen temel ürünler ise çimento, demir-çelik çubuklar, mobilya, fiber optik kablolar ve buğday mamülleri olmuştur. İthalatımızda ise deniz ürünleri, meyvalar, kıymetli taşlar ön plana çıkmaktadır.

GÜNEY SUDAN

Coğrafi Konum	: Deniz ile bağlantısı olmayan bir Orta Afrika ülkesidir. Nil havzasının üst kısmında bulunan ülkenin, Etiyopya, Sudan, Kenya, Demokratik Kongo Cumhuriyeti, Uganda ve Orta Afrika Cumhuriyeti ile sınırı bulunmaktadır.
Başkent	: Juba
Yüzölçümü	: 619,745 km ²
Nüfus	: 10,59 milyon (2013 tahmini)
GSYİH	: 11.77 milyar dolar (2013)

Doğal Kaynaklar : Petrol, demir cevheri, bakır, krom cevheri, çinko, tungsten, mika, gümüş, altın, elmas, kereste, kireçtaşı ve hidroelektrik

Gelir Kaynağı : Tarım

Güney Sudan, Güney Sudan Cumhuriyeti, 2011 yılında bağımsızlığını ilan etmiştir. Güney Sudan'ın nüfusu 2013 yılı tahmini rakamlarına göre 10,59 milyon olup, ülkenin GSYİH'si 2013 yılı tahmini rakamlarına göre 11,77 milyar dolar olarak gerçekleşmiştir.

Güney Sudan zengin petrol kaynakları ve tarıma son derece elverişli topraklarına rağmen gelişmemiş durumdadır. Güney Sudan'ın altyapısı son derece zayıf olup ülkede bulunan toplam asfaltlanmış yol uzunluğu 60km'dir. Güney Sudan çıkardığı petrolü normalde Sudan Cumhuriyeti'ne giden boru hatları vasıtasıyla satmaktadır. Yeni bir boru hattı gerçekleşene kadar Güney Sudan ekonomisinin bir süre daha Sudan'a bağlı kalacağı öngörülmektedir. Güney Sudan'daki mevcut siyasi karşılıklıkların sonlanması akabinde hidroelektrik başta olmak üzere enerji ve ulaştırma alanlarındaki projelerin hız kazanması beklenmektedir.

DEMOKRATİK KONGO CUMHURİYETİ

Coğrafi Konum : Sahra Altı Afrika'nın orta batı bölümünde yer alan Demokratik Kongo Cumhuriyeti, kuzeybatısında Kongo Cumhuriyeti, kuzeyinde Sudan ve Orta Afrika Cumhuriyeti, doğusunda Uganda, Ruanda, Burundi ve Tanzanya, güneyinde ise Angola ve Zambiya ile komşudur.

Başkent : Kinshasa

Yüzölçümü : 2,345,409 km² (Atlantik Okyanusu'na 37 kilometre uzunluğunda kıyı)

Nüfus : 77,433,744 (2014 tahmini)

GSYİH : 17.9 milyar dolar (2013 tahmini)

Doğal Kaynaklar : Koltan, kobalt, uranyum, elmas ve bakır

Gelir Kaynağı : Tarım ve Hayvancılık

Demokratik Kongo Cumhuriyeti'nin çok zengin kaynakları olmasına rağmen ülke politik risklerin yoğunluğu sebebiyle potansiyelini yeterince değerlendirememektedir. Ülke dünyanın en büyük yağmur ormanlarına, son derece verimli topraklara ve zengin elmas, altın, uranyum ve koltan gibi madenlere sahiptir.

Türkiye ile Demokratik Kongo Cumhuriyeti arasındaki ticaret hacmi 2010 yılından itibaren sürekli artış göstermiştir. 2010 yılında 17,04 milyon dolar olan hacim 2011 yılında 50,7 milyon dolara, 2012 yılında 64,7 milyon dolara, 2013 yılında 102 milyon dolara çıkmıştır. Kümes hayvanları, çimento ve unlu mamüller Türkiye'nin ana ihracat kalemleri olmuştur.

KONGO CUMHURİYETİ

Coğrafi Konum : Afrika kıtasının orta batı bölümünde yer alan ülkenin komşularını Kamerun, Orta Afrika Cumhuriyeti, Demokratik Kongo Cumhuriyeti, Angola'ya bağlı olan ancak anakara ile fiziki bağlantısı bulunmayan Cabinda bölgesi, Gabon ve Atlas Okyanusu oluşturmaktadır.

Başkent : Brazzaville

Yüzölçümü : 342.000 km²

Nüfus : 4.492.689 (2013 tahmini)

GSYİH : 14.705 milyar dolar (2014 tahmini)

Doğal Kaynaklar : Demir, boksit, bakır, altın, elmas ve değerli taşlar

Gelir Kaynağı : Tarım, Hayvancılık ve Balıkçılık

Kongo, Orta Afrika'da en fazla doğrudan yatırım çeken ülke olup Afrika'nın genelinde ise en fazla yatırım çeken üçüncü ülkedir. Kongo Dünya Ticaret Örgütü üyesidir. Kongo Cumhuriyeti'nin ana ihraç ürünü petrol ve yan ürünleridir olup, ithal ürünleri ise gıda mamülleridir. Kongo yerel gıda ihtiyacını karşılamak için yılda 200 milyon dolarlık gıda ürünü ithal etmektedir.

Kongo, halkının %70'e yakınının kırsal bölgelerde yaşadığı, düşük-orta gelir sınıfında yer alan bir Orta Afrika ülkesidir. 1990'larda başlayan iç karışıklıklar neticesinde 2007'ye kadar süren çeşitli iç savaşlar yaşamıştır. 2009'da yapılan başkanlık seçimleri ile istikrar sağlanmıştır. Ekonomide ise 2010'da %8,8, 2011'de %5,1'lik büyüme oranları yakalanmıştır. Büyümede, artan petrol üretimi ve yüksek seyreden petrol fiyatlarının önemli bir etkisi olmuştur. IMF'nin Kongo'ya yönelik 2011 yılı tahmini verilerine göre, petrol gelirleri GSYİH'nin %69,2'sini, bütçe gelirlerinin %78,9'unu, ihracatın da %91,7'sini oluşturmaktadır.

Kongo'nun bölgede transit üssü olarak stratejik konumunu sürdürmesine yönelik bir dizi proje uygulamaya konmaktadır. Kitanın kuzeyden güneye trafik akışını iyileştirmeye yönelik Brazaville'den Kinşasa'ya demiryolu köprü projesi, Trablus-Windhoek-Cape Town ve Pointe-Noire-Mombasa trans Afrika koridorları için hayati önem taşımaktadır. Brazzaville-Younde koridoru da mal ticaretinde önemli bir zaman ve maliyet kazancı sağlayacaktır. Enerji alanında hala önemli sıkıntılar yaşayan ülkede Inga-Cabinda-Pointe-Noire ve pek çok diğer Afrika ülkesini bağlayacak bir bölgesel entegrasyon hattı kurmaya yönelik bir proje mevcuttur.

Türkiye ile Kongo Cumhuriyeti arasındaki ticaret son 10 yılda gelişmeye başlamıştır. Türkiye'nin bu ülkeye olan ihracatı 2005 yılına kadar 10 milyon doların altında seyrederken 2013 yılı itibarıyla 93 milyon dolara dayanmıştır. Türkiye'nin Kongo Cumhuriyeti'nden gerçekleştirdiği ithalat, ilk defa 2004 yılında 10 milyon doların üzerine çıkmıştır. 2011 yılında 26 milyon dolarla en yüksek seviyesine ulaşan ithalat 2013 yılı itibarıyla 8,2 milyon dolar civarında gerçekleşmiştir. İki ülke arasında ticaret hacmi de son 3 yıldır 100 milyon doların üzerinde gerçekleşmiştir.

Türkiye Kongo Cumhuriyeti'ne en çok makarna, demir-çelik çubuklar, çimento, plastik ambalaj malzemeleri, tavuk eti, izole kablo ve teller, demir-çelik boru ve profil, elektrik sayaçları, demir-çelik yassı mamul, iş makinaları, nişasta, haşarat öldürücü, maya, bisküvi ve plastik boru ihraç etmektedir. Türkiye ise Kongo Cumhuriyeti'nden ağaç ürünleri, tabii kauçuk ve bakır ithal etmektedir.

MALI

Coğrafi Konum	: Orta Batı Afrika yer almakta olup, Cezayir, Nijer, Burkina Faso, Fildişi Sahili, Gine, Moritanya ve Senegal sınır komşularıdır. Ülkenin kuzeyinde Sahra Çölü bulunmaktadır.
Başkent	: Bamako
Yüzölçümü	: 1,240,192 km ²
Nüfus	: 15.301.650 (2011 tahmini)
GSYİH	: 18.9 milyar dolar (2013 tahmini)
Doğal Kaynaklar	: Altın, kaolin, tuz, fosfat ve kireçtaşı
Gelir Kaynağı	: Tarım, Balıkçılık ve Hayvancılık

Mali 2011 yılına kadar demokratik seçimler yapılan ve ekonomik büyüme gösteren bir ülkeken, 2011 yılı sonrasında gerçekleşen askeri darbe ve terörist grupların ülkenin kuzeyine yerleşmesiyle 2 yıl boyunca ekonomik küçülme yaşamıştır. 2013 yılında uluslararası barış gücünün teröristleri ülkenin kuzeyinden uzaklaştırması ve Batı Afrika Ekonomik Topluluğu'nun (ECOWAS) çabaları ile yönetime tekrar sivillerin getirilmesi ile Mali tekrar ekonomik büyümeyi sağlamak istemektedir. Mali'nin ana ekonomik ihraç ürünleri altın ve tarım ürünleri olup, devletin demir madenlerini de üretime açarak döviz girdisini çeşitlendirme planları bulunmaktadır.

Mali pamuk, hububat ve pirinç üretmektedir. İhracatının yarıya yakınının altın, dörtte birini ise pamuk oluşturmaktadır. Madencilik sektörü son dönemde yatırımcıların ilgi odağı olmuş olup mevcut bakır ve elmas yataklarına rağmen, altın ve fosfat çıkarılan yegane madenlerdir.

Yenilenebilir enerjinin geliştirilmesine yönelik ulusal strateji kapsamında jatropha'dan biyodizel üretimi, şekerkamışından etanol üretimi, orta ve büyük ölçekli hidroelektrik santraller, güneş ve rüzgar enerjisi alanlarında iş fırsatları mevcuttur.

Türkiye ile Mali arasındaki ticaret hacmi 2010 yılından itibaren sürekli artış göstererek, 2010 yılında 11,3 milyon dolar, 2011 yılında 20,9 ve 2012 ve 2013 yıllarında 21,3 milyon dolar olarak gerçekleşmiştir. Ana ihracat ürünlerimiz, demir-çelik, makine ve gıda ürünleri olup ana ithalat ürünleri altın ve hayvan derileri olmuştur.

MADAGASKAR

Coğrafi Konum	: Afrika'nın doğusunda, Hint Okyanusu'nda yer alan ada ülkesi. Afrika kıtası ile arasında Mozambik Kanalı yer alır. Komor Adaları adanın kuzeybatısındadır.
Başkent	: Antananarivo
Yüzölçümü	: 587,041 km ²
Nüfus	: 22.600.00
GSYİH	: 10.025 milyar dolar (2012 tahmini)
Doğal Kaynaklar	: Vanilya, değerli taşlar, safir, ilmenit, kromit, kömür, demir, kobalt, bakır ve nikel
Gelir Kaynağı	: Tarım, Madencilik, Tekstil ve Turizm

Madagaskar, 2012 yılında 9,9 milyar dolarlık GSYİH'sı ile dünyanın 130. Afrika'nın ise 29. en büyük ekonomisi konumundadır. Kamu yatırımının büyük çoğunluğu ikili ve çok taraflı dış yardım mekanizmaları tarafından karşılanıyordu. Siyasi kriz ile neredeyse tüm dış yardım durmuştur. Kısa adı AGOA olan bazı Afrika ülkelerinin ABD'ye ihracatta bazı tavizler tanıyan Afrika Büyüme ve Fırsat Yasası listesinden Aralık 2009'da çıkarılmıştır.

Madagaskar, Birleşmiş Milletler Kalkınma Ajansı (UNDP) 2012 İnsani Kalkınma İndeksi sıralamasında 195 ülke arasında 151'inci sırada yer almıştır. Ayrıca, 2012 yılında iş yapma kolaylığında Madagaskar, 189 ülke arasında 148. sırada yer almıştır.

Doğu Afrika'nın tamamında olduğu gibi Madagaskar'ın sermaye birikimi belirli bir kitlenin elindedir. Bunların bir kısmı yerli Malagasy, bir kısmı 19.yy sonunda Gujarat'dan (Hindistan) göç eden Hint kökenli Karana'lar ve bir bölümü de 1975'deki sosyalist devrim sonucu ülkeyi terk eden Avrupalı zenginlerin elindeki malları çok ucuza alan "genç" Avrupalı sınıftır.

Uzaklık nedeniyle nakliyenin uzun sürmesi ve pahalı olması, gümrükleme işlemlerinde yaşanan sorunlar, siyasi istikrarsızlık pazardaki başlıca sorunlardır.

2013 yılında Türkiye'nin Madagaskar'a ihracatı bir önceki yıla göre %4,95 oranında artış göstererek 59,6 milyon dolara ulaşmıştır. 2013 yılında Türkiye'nin Madagaskar'dan ithalatı ise bir önceki yıla göre %105,8 artışla toplam 4,4 milyon \$ tutarında ithalat gerçekleştirilmiştir.

MOZAMBİK

Coğrafi Konum	: Afrika'nın doğusunda, Hint Okyanusu'nda yer alan ada ülkesi. Afrika kıtası ile arasında Mozambik Kanalı yer alır. Komor Adaları adanın kuzeybatısındadır.
Başkent	: Maputo
Yüzölçümü	: 801,590 km ²
Nüfus	: 24.692.144 (2014 tahmini)
GSYİH	: 15.300 milyar dolar (2014 tahmini)
Doğal Kaynaklar	: Doğal gaz, elmas, altın, bakır ve mermer
Gelir Kaynağı	: Tarım (şeker, kurutulmuş hindistancevizi, kaju, çay ve tütün)

Mozambik, Afrika kıtasında 25. büyük ekonomidir. Gelişmekte olan Mozambik ekonomisi 2009-2013 döneminde ortalama %7 oranında büyümüştür. Ancak ülkede halen pek çok kişi yoksulluk sınırının altında hayatını sürdürmektedir. Bununla beraber, özellikle son dönemlerde bulunan doğal gaz rezervleri ile birlikte ülkenin büyümeye devam edeceği

öngörülmekte olup, orta ve uzun vadede ülkenin büyük atılımlar göstereceği tahmin edilmektedir.

Ülke GSYİH'sının %28,7'sini tarım oluşturmaktadır. Sanayi sektörü ülke GSYİH'sının %24,9'unu oluşturmaktadır. Ülke GSYİH'sının %46,4'ünü ise hizmetler sektörü oluşturmaktadır. İşgücünün %81'i tarım sektöründe, %6'sı sanayi sektöründe, %13'ü ise hizmetler sektöründe istihdam edilmektedir. Turizm sektörü yeterince gelişmemekle birlikte yüksek bir potansiyele sahiptir.

Türkiye ile Mozambik arasındaki ticaret hacmi artış eğiliminde olmasına karşın henüz istenilen seviyede değildir. 2013 yılı itibarıyla Türkiye'nin Mozambik'e gerçekleştirmiş olduğu ihracat 41,4 milyon dolar, Mozambik'ten gerçekleştirdiği ithalat ise 59 milyon dolar seviyesindedir. 2013 yılında Mozambik'e yapılan ihracat bir önceki yıla göre %14 artarken, Mozambik'den yapılan ithalat ise %62 oranında düşmüştür.

2013 yılında demir/çelik çubuk ihracatı Türkiye'den Mozambik'e gerçekleştirilen toplam ihracatın %41'ini oluşturmuştur. Demir/çelik çubukların ardından hijyenik eşya (havlu, bebek bezi vb.), makarna, çeşitli gıda müstahzarları ve elektrikli su ısıtıcıları ihracatı gerçekleştirilen diğer önemli ürünlerdir.

Türkiye'nin Mozambik'ten gerçekleştirmiş olduğu ithalatta en önemli ürün yaprak tütün ve döküntüleridir. Yaprak tütün ve döküntülerinin ardından taşkömürü ile susam tohumu ithalatı gerçekleştirilen diğer iki üründür.

NİJER

Coğrafi Konum	: Kuzeybatı Afrika'da yer almakta olup, Libya, Cezayir, Mali, Burkina Faso, Benin, Nijerya ve Çad ile komşudur. Ülkenin denize kıyısı bulunmamakta olup, en yakın liman yaklaşık 1.000 km uzaklıktaki Benin'in Cotonou Limanıdır.
Başkent	: Niamey
Yüzölçümü	: 1,267,000 km ²
Nüfus	: 16.601.000
GSYİH	: 7.359 milyar dolar
Doğal Kaynaklar	: Uranyum, fosfatlar, kömür, demir, kireçtaşı ve alçıtaşı
Gelir Kaynağı	: Tarım, hayvancılık, ormancılık ve balıkçılık

Nijer'in ana ihracat ürünleri uranyum ve petrol yağları olup ülkenin GSYİH'si 2012 yılında %13,1 oranında artış göstermiştir. Söz konusu artışın nedeni başarılı tarım politikalarının uygulanması, ikincil sektörün kuvvetlendirilmesi (sektör yaklaşık %38 oranında büyüme kaydetmiştir) ve doğal kaynakları işleme sanayisinin de büyüme kaydetmesidir.

Nijer'de özellikle, altyapı ve üst yapı yatırımları, kamu binaları inşaatları, barajlar, hidroelektrik santralleri gibi alanlarda yatırım imkânları bulunmaktadır. Özellikle, Nijer'in kuzeyindeki halkın merkezle entegrasyonunu kolaylaştırmak gibi önemli sosyal bir boyutu olan "İstanbulewa yolu" projesi ve ihalesi, baraj yapımı, santral yapımı ve elektrik aktarımı olmak üzere 3 aşamalı gerçekleştirilecek olan Kandadji baraj projesi öncelik kazanmıştır.

Nijer, Batı Afrika Devletleri Ekonomik Topluluğu (ECOWAS) ve Batı Afrika Ekonomik ve Parasal Birliği (UEMOA) üyesidir. Bu nedenle ülkenin para politikası Birliğe üye olan diğer sekiz ülkenin para politikaları ile birlikte Bölgesel Merkez Bankası (BCEAO) tarafından belirlenmektedir. Ayrıca Nijer Sahil Sahra Devletleri Topluluğu (CEN-SAD) ve Afrika Birliğinin de üyeleri arasında yer almaktadır.

Nijer ile Türkiye arasındaki ticaret hacmi 2011 yılından itibaren sürekli artış göstermiş ve sırasıyla 24,4 milyon, 39,0 milyon ve 46,3 milyon dolar olarak gerçekleşmiştir. Türkiye'nin ihracat ürünlerinin çok büyük kısmını makarnalar, kamış-pancar şekeri ve dokunmuş halılar oluşturmuştur. İthalat ürünleri ise tarım ürünleri ve petrol yağları olmuştur.

ORTA AFRIKA CUMHURİYETİ

Coğrafi Konum	: Afrika kıtasının orta bölümünde yer alan, denize kıyısı bulunmayan bir kara ülkesidir. Ülkenin sınır komşularını Çad, Sudan, Güney Sudan, Demokratik Kongo Cumhuriyeti, Kongo Cumhuriyeti ve Kamerun oluşturmaktadır.
Başkent	: Bangui
Yüzölçümü	: 622,984 km ²
Nüfus	: 4,709,000 (2014 tahmini)
GSYİH	: 1.688 milyar dolar (2014 tahmini)
Doğal Kaynaklar	: Elmas, uranyum, demir ve bakır
Gelir Kaynağı	: Tarım

Çalışan nüfusun % 87'sinin tarımla uğraştığı Orta Afrika Cumhuriyeti, esas itibariyle bir tarım ülkesidir. Topraklarının % 15'i işlenmeye elverişlidir. Başlıca yiyecek bitkileri manyok, akdarı, süpürgedarısı ve mısırdır. Para getiren başlıca bitkiler kahve ve pamuk olup, ihracatının büyük bölümünü teşkil eder. Diğer ticari bitkiler yerfıstığı ve hurmadır.

Çoğu tüketim ve üretim malları ithal edilmektedir. Sanayii, tekstil ve hafif çapta imalatla sınırlıdır. Meşrubat, plastik eşya ve sabun gibi imalat sanayileri ve gıda sanayii gelişmiştir. Ayrıca birçok kereste doğrama fabrikası mevcuttur. Elmas ülke için büyük bir gelir kaynağı teşkil etmektedir. Kişi başına düşen yıllık gelir 390 dolardır.

Orta Afrika Cumhuriyetindeki karayolları yetersiz ve bakımsız olup, 17.700 km uzunluğundadır. Ulaşımda nehirlerden büyük ölçüde faydalanılmaktadır.

2012 yılında, Türkiye'nin Orta Afrika ile ticareti ihracatta (çimento, buğday unu, demir-çelik) 1.585 milyon dolar ve ithalatta (yuvarlak ağaç ve kereste) 4.380 milyon dolar olarak gerçekleşmiştir.

ZAMBİYA

Coğrafi Konum	: Afrika kıtasının güney bölümünde denize kıyısı olmayan bir ülkedir. Ülkenin Angola, Demokratik Kongo Cumhuriyeti, Tanzanya, Malavi, Mozambik, Zimbabve, Namibya ve Botsvana'ya sınırı bulunmaktadır.
Başkent	: Lusaka
Yüzölçümü	: 752,618 km ²
Nüfus	: 14.539.000
GSYİH	: 25.611 milyar dolar (2013 tahmini)
Doğal Kaynaklar	: Kobalt, bakır, çinko, altın, kurşun, vanadyum, manganez ve maden kömürü
Gelir Kaynağı	: Tarım ve Sanayi

Zambiya'da çalışan nüfusun % 65'i tarımla, % 35'i sanayi ve ticaretle uğraşır. Ülkenin belli başlı tarım ürünleri mısır, tütün, yerfıstığı, pamuk ve şekerdir. Tekstil, lastik, boru, patlayıcı madde ve tütün sanayileri gelişmiş durumdadır. Önceleri yabancı sermayenin elinde olan maden işletmesi, 1969'dan itibaren yavaş yavaş devletleştirilmiştir. Kauçuk ve fildişi ülkenin önemli zenginlik kaynaklarındandır.

Zambiya'nın belli başlı ihraç malları bakır, kurşun, çinko ve tütündür. Ülke en çok mamul maddeler ve makineler ithal eder. Bakır ana ihraç malı olup, dünya piyasasında bakır fiyatlarının düşmesi Zambiya'ya büyük ölçüde tesir etmektedir. Mesela 1980 başlarında bakır fiyatlarındaki düşüş, ekonomik sıkıntıya sebep olmuştur.

2014 yılında, Türkiye ile ikili ticarete 9.901 milyon dolarlık ihracat ve 5.427 milyon dolarlık ithalat gerçekleşmiştir.

ZİMBABVE

Coğrafi Konum	: Afrika kıtasının güneyinde; Mozambik, Zambiya, Botsvana ve Güney Afrika Cumhuriyeti ile çevrelenmiş denize kıyısı olmayan bir ülkedir.
Başkent	: Harare
Yüzölçümü	: 390,757 km ²
Nüfus	: 13.771.721 (2013 tahmini)
GSYİH	: 10.978 milyar dolar (2013 tahmini)
Doğal Kaynaklar	: Altın, elmas, asbest, krom, kömür, platin, nikel ve bakır
Gelir Kaynağı	: Tarım ve Sanayi

Zimbabve'nin ihracat yapısına bakıldığında, tarım ürünleri, mineral ve maden cevherleri gibi hammadde niteliğindeki kaynak ürünlerin önemli yer tuttuğu görülmektedir. Ülkenin en önemli ihraç kalemi tütündür. Tütün ihracatının yıllar itibariyle artarak 2012 yılında da %21'lik oranla en önemli paya sahip olduğu görülmektedir. Zimbabve tütünün yanı sıra elmas, altın ve nikel gibi madenlere de sahiptir. Enerji alanında yeni elektrik santralleri projeleri başta olmak üzere iletim ve entegrasyon projeleri ile su ve kanalizasyon sistemleri rehabilitasyonu projeleri mevcuttur. Zimbabve'nin kuzeyinde yer alan Viktorya Şelaleleri ülkeyi dünyaca ünlü cazibe merkezlerinden biri haline getirmektedir. Bunun yanı sıra tabii hayatın korunduğu milli parkları ve doğal güzellikleri de turizm açısından önemli gelir kaynağı oluşturmaktadır.

Zimbabve ile Türkiye arasındaki ticaret hacmi 2011 yılından itibaren sürekli artış göstermiş ve 2013 yılına kadar sırasıyla, 11,1 milyon, 16,3 milyon ve 24,4 milyon dolar olarak gerçekleşmiştir. Zimbabve'nin Türkiye'ye ihraç ettiği ürünlerin neredeyse tamamı tütünden, Türkiye Zimbabve'ye un mamülleri, hijyen ürünleri ve tel kablo gibi ürünler ihraç etmiştir.